

Aktuárské vědy

Zprávy

Aktuárské vědy, Vol. 6 (1936), No. 4, 181–187

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/144674>

Terms of use:

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Literatur.

1. Leçons sur les équations intégrales et les équations integro-differentielles. Par Vito Volterra, Paris 1913.
2. Der Stieltjessche Integralbegriff und seine Verwertung in der Versicherungsmathematik, Blätter für Versicherungs-Mathematik und verwandte Gebiete, 2. Band. 2 Heft. 1931.
3. Giornale di Matematica Finanziaria, Anno XVII, Serie II, Volume V, Nri 2—3, 1935.
4. Genesi e Costruzione delle Tavole di Mutualità, Roma 1914.
5. Le Probabilità parziali nella Matematica attuariale, Roma 1916.
6. Über simultane Versicherungswerte. Versicherungswissenschaftliche Mitteilungen des Deutschen Vereines für Versicherungswesen in der Tschechoslowakischen Republik, Sechstes Heft, Prag 1930.
7. Assekuranz-Jahrbuch, Band 44. Wien 1925.
8. Zwei versicherungsmathematische Integralgleichungen. Aktuárské Vědy. Ročník VI, číslo 3, 1936—1937.

ZPRÁVY.

Spolek pro pěstování aktuárských věd uspořádal v březnu a v dubnu 1937 cyklus přednášek o početních podkladech sociálního pojištění dělnického i úřednického. O podkladech invalidního a starobního pojištění dělnického přednášeli dne 5. a 12. března dr. V. Havlík a dr. V. Kalivoda.

O zhodnocení nároků na důchod invalidní a starobní a na výbavné přednášel dr. Havlík. Připomenul, že v sociálním pojištění dělnickém je invalidní a starobní důchod nejdůležitější dávkou, jejíž početní podklady jsou rozhodující pro zjištění rovnováhy pojištění. V roce 1936 činila na př. výplata na invalidních a starobních důchodech 88% výplaty na všech důchodech, resp. 79% výplaty na všech povinných dávkách. V sociálním pojištění není možné spolehlivě stanovit úmrtnost aktivních pojištěnců a proto je nutno řád aktivnosti, který je základním početním podkladem pro všechny výpočty, stanovit pomocí známé integrální rovnice na podkladě úmrtnosti lidové a na podkladě pravděpodobnosti invalidisace a výluky z požitku invalidního důchodu. Pokud jde o úmrtnost, bylo přirozeně nutno přejít od dříve užívané rakouské tabulky z let 1906—1910 k novým tabulkám československým uveřejněným Státním úřadem statistickým v roce 1935. Tyto tabulky vykazují ovšem podstatně nižší úmrtnost, takže je pochopitelné, že také pravděpodobnosti výluky z požitku důchodu invalidního bylo nutno podrobiti revisi. Při tom bylo sice možno částečně použití vlastního materiálu Ústřední sociální pojišťovny, ježto se však tento materiál vztahuje na poměrně krátkou dobu pozorovací bylo nutno nakonec použití materiálu říšskoněmeckého z let 1928—29. Při konstrukci čísel $\sigma_{[x]+k}^1$ byl vzat na výsledky z vlastního materiálu zřetel a pokud jde o ultimátní tabulky byla čísla pro vyšší věk stanovena s ohledem na lidovou tabulku úmrtnosti.

Také pravděpodobnosti invalidisace bylo sice možno z vlastního materiálu ÚSP. sledovati, avšak při tom bylo nutno pamatovati na to, že velká část důchodů vznikla v době krise, takže pravděpodobnosti z těchto let pocházející jsou podstatně vyšší než s jakými je třeba pro průměr budoucích let počítati. Srovnáním s materiálem říšskoněmeckým bylo zjištěno, že proti číslům dříve používaným nutno aspoň ve vyšších věkových skupinách počítati s pravděpodobnostmi vyššími a to tak, že do věku asi 45 let zůstávají

pravděpodobnosti invalidity nezměněny a pak se rovnoměrně zvyšují, až v 64. roce věku dosahují u mužů 125% a u žen 140%.

Po technické stránce byly provedeny závažné změny při hodnocení důchodu starobního a při stanovení aktivního řádu pro věk od 65 let výše. Zde totiž nelze stanovit čísla i_x , takže bylo třeba postupovat tak, že od tohoto věku se řád aktivity v řád pojištěnosti a na místo i_x nastupují pravděpodobnosti nápadu starobního důchodu s_x . Vzorce, kterých se tu musí používat jsou nasnadě.

Důsledkem právě uvedených změn hodnotí se také nárok na důchod invalidní a starobní současně v témže komutačním sloupci a nikoliv jak dříve vždy byla aktivní složka hodnocena zvlášť.

Pro ženy konstruuje se jako obvykle zvláštní aktivní řád, při němž se vedle výluky invalidisací respektují také výstupy žen z pojištění po provdání. Příslušné pravděpodobnosti byly nově konstruovány a to pravděpodobnosti provedené z materiálu pohybu obyvatelstva a sčítání lidu z let 1928 a 1930 a pravděpodobnosti setrvání v pojištění z vlastního evidenčního materiálu Ústřední sociální pojišťovny.

Druhá přednáška, kterou proslovil dr. V. Kalivoda, týkala se pozůstalostních dávek sociálního pojištění dělnického.

Zhodnocení nároků na důchod vdovský jest v dělnickém pojištění znesnadněno tím, že nárok na tuto dávku není bezpodmínečný, nýbrž že důchod vdovský se vyplácí, jestliže vdova kromě všeobecných podmínek splňuje určité zvláštní podmínky (je invalidní, nebo pečuje alespoň o 2 děti po zemřelém manželovi, nebo dosáhla 60 let svého věku).

Dosavadní způsob výpočtu užívá postupu známého v říšskoněmeckém pojištění. Na podkladě rozdělení manželek pojištěnců zjištěného sčítáním lidu lze odvodit výši zatížení vznikajícího úmrtím x -letého pojištěnce. Přednášející vyložil, ve kterých bodech dosavadní postup nevyhovuje. Hlavní nesází je ocenit pravděpodobnost, že vdova získá v budoucnu nárok na vlastní důchod invalidní nebo starobní, který je pravidelně vyšší než důchod vdovský. Hodnota v_y^{np} udávající pravděpodobnost, že vdova ve věku y není pojištěna, jest odvozena z dat o manželkách žijících po pojištěncích nebo důchodcích. Dalším nedostatkem je, že toto odvození dává hodnoty pro důchod vdovský z titulu invalidity poněkud nižší a to z toho důvodu, že

poměrná část invalidních vdov z jich celkového počtu $\frac{V_y^i}{V_y}$ je podle tohoto

odvození menší proti skutečnosti.

Přednášející ukázal, kterými úvahami bylo by možno odvodit hodnotu vdovského důchodu bez použití hypotes dosavadního postupu. Tento výpočet, opřený o vlastní zkušenosti, bude ovšem spolehlivý a použitelný teprve tehdy, až dostatečně dlouhá doba trvání pojištění umožní získati spolehlivé statistické podklady. Prozatím bylo možno použití zkušenosti z let 1929—34, zahrnující celkem 43.500 případů vdovských důchodů, resp. odbytného. Malý počet, jakož i mimořádná doba, z níž jsou čerpány, snižuje jejich upotřebitelnost.

Ocenění nároků na důchod sirotčí bylo dosud v sociálním pojištění budováno na podkladě dat o personálu pruských státních drah z doby předválečné, korigovaných pro dnešní menší pozornost. Přednášející vyložil početní postup, kterým lze z dat o počtu narozených dětí sestrojiti základní tabulku udávající rozdělení dětí na jednoho pojištěnce určitého věku, kterou lze velmi vhodně nahraditi dosavadní početní podklady již nevyhovující.

O početních podkladech pojištění pensijního přednášel 9. a 16. dubna 1937 dr. M. Vacek:

Přednášející v úvodu vymezil svůj předmět jako referát o početních

podkladech, jichž je třeba při daném úhradovém systému a daných početních metodách k odvození ryzí premie; pro tyto podklady jest možno užívati názvu početní podklady prvního řádu. Je to především úroková míra a pak podklady, jež můžeme zhruba popsati jakožto biometrické, totiž pravděpodobnosti úmrtí, invalidisace, provdání atd. Možnost užití minulých zkušeností vlastních nebo i cizích k předpovědi budoucího průběhu kolektivních jevů se odvozuje více nebo méně zjevně z pouček počtu pravděpodobnosti. Zkušenost však učí, že kolektivní zjevy, jimiž se budeme zabývati, nesplňují základní podmínku pro aplikaci počtu pravděpodobnosti, vykazující v časovém sledu pozorování velmi hypernormální dispersi; hlavní příčinou toho jest, že většina těchto zjevů vykazuje jednak časový trend, jednak periodické změny v souvislosti s konjunkturálními cykly. Modelem našich souborů jsou tedy ideální soubory s měrnými čísly proměnnými v čase; měrná čísla na čase nezávislá, jichž v praxi užíváme, mají pak význam aproksimace. Při použití vlastních zkušeností z minulosti, jakožto předpokladu o budoucím vývoji, jest základního významu otázka stability resp. vývoje měrných čísel v čase; při použití zkušeností cizích se musíme ptáti, zda biologické, sociologické a hospodářské podmínky jsou v obou souborech obdobné.

Přednášející pak naznačil dosavadní vývoj početních podkladů pensijního pojištění, zmínil se o stálé snaze Všeobecného pensijního ústavu o získání co nejspolehlivějších početních podkladů, avšak též o velkých potížích, jež při tom jest nutno překonávati.

V konkrétní části referátu popsal početní podklady nutné k odvození hodnoty nároků pozůstalých. Porovnáváje obdobné soubory vlastní a cizí, zvláště také ty, z nichž byly odvozeny dosavadní početní podklady, poukázal na rozdíly jejich struktury a na důsledky, které z toho vyplývají pro měrná čísla. Na příkladě pravděpodobností znovuprovádání vdov ukázal vliv konjunktury, a dále význam selekce, zvláště se zřetelem k pojmu agregátní výluky a jejího vývoje v souboru nikoliv stacionárním.

V druhé přednášce vyložil nejprve, jakým způsobem a z jakých souborů byla odvozena čísla Zimmermannova, užívána dosud jakožto početní podklady pro výluku ze stavu aktivního i invalidního. Na číslech ze zkušeností Všeob. pens. ústavu pak ukázal, jak se Zimmermannova míra výluky z invalidity v dobách hospodářsky příznivých jen nepatrně odlišuje od míry výluky nově zjištěné; na př. v roce 1929 byl skutečný počet napadlých invalidních důchodů pouze o 3,5% vyšší než očekávaný. Některé menší odchylky v průběhu se vysvětlují různým charakterem obou souborů. To platí ovšem jen pro muže; invalidita žen u Všeob. pens. ústavu, stejně jako u německého nositele pensijního pojištění, jest podstatně vyšší než u mužů. Při výkladu o výluce z invalidity vyložil přednášející podstatu Bulinovy metody pro odvození selekčních hodnot invalidního důchodu a její význam pro některé další otázky na př. pro odvození agregátní úmrtnosti fiktivního stacionárního stavu. Vedle úmrtnosti je příčinou výluky z invalidity též reaktivisace, o jejímž zhodnocení v početních podkladech je třeba uvažovati vzhledem k jejímu významu zvláště u žen, kde v dobách konjunktury dosahovala asi 40%, v dobách krise dokonce i přes 100% výluky úmrtím. Úmrtnost starobních důchodů lze po zrušení bezpodmínečného důchodu definovati jako úmrtnost smíšeného souboru, vzniklého rozpadem souboru 60letých aktivních; to platí ovšem přesně teprve v stářích, kdy již není aktivních. V praxi jest ovšem nejlépe odvoditi tuto míru výluky přímo ze zkušeností o úmrtnosti starobních důchodů. Při referátu o nových početních podkladech pro výbavné bylo vyloženo též zpřesnění dosavadní metody stanovení hodnoty nároků na výbavné, o němž stejně jako o číselných dokladech, jimiž byly obě přednášky doprovovzeny, bude podána zpráva při jiné příležitosti.

V závěru všech přednášek rozvinula se debata, v níž byly diskutovány i některé další podrobnosti. Účast na všech těchto přednáškách byla velmi hojná.

Referát o zajištění v sociálním pojištění, přednesený dr. A. Zelenkou francouzsky na II. mezinárodním kongresu aktuárů v Paříži dne 22. června 1937 k bodu III (zajištění).

Ve dnech 17. až 23. června t. r. konal se v Paříži 11. mezinár. kongres aktuárů za veliké účasti zástupců všech zemí i světadílů. Českoslovenští aktuáři zaslali do kongresových zpráv řadu prací a zúčastnili se také (ing. J. Gütling, dr. J. Myslivec, dr. A. Zelenka) rozprav k jednotlivým předmětům. Přinášíme české znění přednášky dr. A. Zelenky (proslovena francouzsky) k bodu III (zajištění):

Instituce zajištění jest běžná a obvyklá v soukromém pojišťování; soudím, že nebude bez zájmu pro účastníky kongresu, že také v sociálním pojištění došlo k aplikaci zajišťovacího systému. Stalo se tak loňského roku v naší zemi — republice Československé — kde při nové zákonné úpravě hornického pojištění bylo také zavedeno zajištění pojištění horníků u Ústřední sociální pojišťovny, která jest nositelem invalidního a starobního pojištění dělníků.

V republice Československé důchodové pojištění osob zaměstnaných v soukromých službách jest upraveno ve 3 zcela samostatných odvětvích. Jest to a) pojištění dělníků, které provádí Ústřední sociální pojišťovna, b) pojištění zaměstnanců ve vyšších službách, které provádí Všeobecný pensijní ústav a řada ústavů náhradních, c) pojištění horníků, které provádí Ústřední bratrská pokladna. Finanční systém pojištění dělníků i zaměstnanců stál od počátku na systému průměrné prémie, jehož oprávněnost byla prokázána již při tvoření zákonů našimi předními odborníky; vývoj pojištění hlavně pak v dobách hospodářské krise potvrdil, že jedině tento systém jest s to zaručiti potřebnou stabilitu důchodového sociálního pojištění. Pojištění horníků však v důsledku svého historického vývoje nemělo dostatečně bezpečných finančních základů a tak se stalo, že nositel pojištění dostal se do nejtěžší finanční situace. Hospodářská krise pak nepříznivý vývoj urychlila a přivodila stav, kdy výplata důchodů byla možná jen za účinné pomoci státu. Po dlouhých a nanejvýš obtížných jednáních a za obětí všech zúčastněných stran, pojištěnců, zaměstnanců i státu — byla obnovena finanční rovnováha Ústřední bratrské pokladny. Sanační opatření, která — což budiž výslovně konstatováno — v ničem nekrátila nároky ani pojištěnců ani důchodců a nadto ještě přinesla určitá, byť i ne pronikavá zlepšení, zaručují nejen nerušenou výplatu běžících důchodů, ale umožňují i ponenáhlé tvoření rezerv tak, aby po určité době nároky horníků byly podloženy řádnými rezervami. Při této příležitosti však bylo dlouho uvažováno o tom, zda jest účelno, ponechati beze změny dosavadní stav úplné nezávislosti hornického pojištění na obecném pojištění dělníků. Z počátku dokonce převládal názor, že nejúčelnější řešení by bylo úplná likvidace samostatného hornického pojištění a jeho sloučení s obecným pojištěním invalidním se zachováním některých výhod pro horníky oproti ostatním kategoriím. Na konec však zvítězil názor, že tradiční samostatnost hornického pojištění bude účelno i nadále zachovati, avšak že bude nutno hornické pojištění uvésti v užší a organickou spojitost s pojištěním invalidním. Jako nejvhodnější řešení pak bylo zvoleno zajištění nároků horníků u Ústřední sociální pojišťovny.

Od 1. července 1936 zajišťuje Ústřední bratrská pokladna veškeré své pojištěnce u Ústřední sociální pojišťovny tím, že odvádí Ústřední sociální pojišťovně pojistné, které by se jinak platilo za pojištěnce, kdyby byl přímo

pojištěn u Ústřední sociální pojišťovny. Naproti tomu Ústřední sociální pojišťovna jest povinna k žádosti Ústřední bratrské pokladny v pojistném případě zkoumati, zda tu jsou splněny také podmínky pro důchod z invalidního pojištění; podmínky invalidního pojištění pro důchod invalidní, starobní a vdovský jsou totiž přísnější než v pojištění hornickém. Jsou-li podmínky pro přiznání důchodu se strany Ústřední sociální pojišťovny splněny, jest Ústřední sociální pojišťovna povinna hraditi Ústřední bratrské pokladně důchod, který plyne z pojištění invalidního.

Hlavní předností tohoto zajišťovacího systému jest, že pro budoucnost oprá se hornické pojištění o podstatně větší soubor pojištěnců Ústřední sociální pojišťovny, čímž docílí se většího risikového souboru s větší odolností proti krisovým zjevům, které zvláště v hornictví nabyly často mimořádných rozměrů. Po určité době fungování zajištění docílí se toho, že převážný díl nároků pojištění horníků bude vlastně zajištěn u Ústřední sociální pojišťovny a tak se bude postupně snižovati důchodové břemeno připadající na vlastní vrub Ústřední bratrské pokladny. Při dosažení určitého rovnovážného stavu dospěje se pak k tomu, že Ústřední bratrská pokladna bude pojišťovati na vlastní vrub jen nadlepení oproti obecnému invalidnímu pojištění.

Pojištěnci z titulu zajištění nevznikají naprosto žádné nároky oproti Ústřední sociální pojišťovně a jediným nositelem pojištění, který rozhoduje o jeho nárocích, zůstává Ústřední bratrská pokladna; zajištění jest interní věcí obou ústavů.

Podstatným předpokladem proto, aby zajištění se v praxi osvědčilo, jest, že administrativní zatížení obou ústavů nesmí dosáhnouti takové míry, aby znevážilo nesporné výhody tohoto systému. Zákon sám dává dostatečné možnosti k tomu, aby skutečně administrativa byla omezena jen na nejn nutnější míru. Zajišťovací pojistné nebude placeno individuálně, nýbrž tak, že Ústřední bratrská pokladna zašle za každý kalendářní rok úhrnný výkaz doby náležející do zajištění pro jednotlivé pojištěnce; z nich se pak zjistí úhrnná roční částka pojistného. Takto zjištěnou částku za určitý kalendářní rok jest povinna Ústřední bratrská pokladna spolu s příslušnými úroky hraditi Ústřední sociální pojišťovně do konce roku následujícího. Aby se předešlo případným sporům mezi Ústřední sociální pojišťovnou a Ústřední bratrskou pokladnou o tom, zda jsou v určitém pojistném případě splněny podmínky pro plnění se strany Ústřední sociální pojišťovny, zřizuje se k rozhodování společná komise skládající se z předsedy jmenovaného ministrem sociální péče v dohodě s ministrem veřejných prací a ze 4 přísedících, z nichž 2 jmenuje představenstvo Ústřední bratrské pokladny a 2 představenstvo Ústřední sociální pojišťovny.

Od 1. července 1936, kdy zajištění bylo zákonem zavedeno, uplynula teprve krátká doba, takže není dnes možno definitivně posouditi veškeré výhody i nevýhody zvoleného systému. O nevýhodách jsem se zmínil; těžisko problému jest v tom, zda administrativní provádění nevyžádá si nákladu, který by znehodnotil dosažené výsledky. Avšak již dnes jest možno konstatovati, že zajištění znamená nesporný pokrok ve vývoji našeho sociálního pojištění, neboť se jím posiluje myšlenka koncentrace veškerého sociálního pojištění.

Reforma studia pojistné techniky. Ministerstvo školství a národní osvěty provedlo v dubnu t. r. písemnou anketu o reformě studia pojistné techniky; anketa měla přinést odpověď na tyto otázky:

1. Jest účelno a potřebou odůvodněno rozšířiti učební běh pojistné techniky na vysokých školách technických z dosavadních čtyř na osm semestrů a dosavadní studium prohloubiti?

2. V případě kladném vyhovovala by této potřebě přiložená studijní osnova, či jak by měla býti přizpůsobena?

3. Jest podobně, jak se navrhuje u nás, v některém jiném státě vybudováno časově (8 semestrů) a obsahově (počtem hodin a disciplin) studium pojistné techniky po příp. pojistné matematiky a statistiky a na kterých školách?

4. Ve kterých státech existuje instituce pojistných inženýrů v navrhané u nás formě?

Spolek pro pěstování aktuárských věd, jsa vyzván ministerstvem, zúčastnil se jak písemně ankety, tak také svým předsedou p. řed. V. Vydrou zvláštní porady, konané v ministerstvu školství dne 21. května 1937.

Ankety se zúčastnilo 23 institucí a korporací, jež jak písemně tak i ústy svých zástupců přímo v poradě formulovaly své stanovisko. Vzhledem k zámu naší odborné veřejnosti, který je plně odůvodněn závažností otázky školního vzdělání, uveřejňujeme vyjádření Spolku, zaslané dne 30. dubna:

K vyzvání č. j. 75486/IV/2R ze dne 24. března 1937 dovoluje si podepsaný Spolek pro pěstování aktuárských věd přednésti své stanovisko přihlížeje při tom k jednotlivým bodům, jak byly pro účel ankety formulovány:

1. Vývoj pojistné techniky — aktuárských věd — hlavně v poslední době nutně vede k tomu, že vyžaduje stále hlubší a dokonalejší průpravy jak z ryzí matematiky tak z matematiky aplikované. Vítáme proto každou snahu směřující k zdokonalení možností teoretické průpravy pro tento vědní obor a soudíme, že odpovídá skutečně potřebě a jest přímo nezbytně nutno, aby dosavadní dvouleté studium bylo nahrazeno studiem čtyřletým.

2. Navržená studijní osnova, podle našeho názoru, nevyhovuje účelům sledovaným studiem aktuárských věd, poněvadž není ještě jediným cílem ani dosavadního čtyřsemestrového učebního běhu příprava pro povolání pojistných techniků pouze v oboru soukromého pojištění. Musí býti snahou založiti studium na širších základech s přihlížením ke všem oborů aplikací matematiky na hospodářské zjevy. Jest to tedy nejen pojistná matematika soukromého i veřejného (sociálního) pojištění, ale i matematická statistika, aplikace matematiky v národním hospodářství, tedy obor, pro který se dnes obecně zavádí název „aktuárské vědy“. Navrhovaná osnova tomuto požadavku nevyhovuje, poněvadž dostatečně nepřihlíží k prohloubení studia ryzí matematiky, která tvoří hlavní základ aktuárských věd. Čtyřleté vysokoškolské studium nezbytně klade i určité požadavky po stránce vědecké, aby jeho absolventi měli dostatečnou teoretickou přípravu pro vědecké pojetí problémů, jež v praxi mají řešiti.

Doporučujeme proto, aby byla změněna navrhaná učební osnova tak, že by hlavně v 5.—8. semestru byla zavedena jako povinný zkušební předmět pro II. státní zkoušku matematická analýsa se zvláštním zřetelem k počtu vyrovňovacímu a diferencnímu. Naproti tomu však doporučujeme, aby byl podstatně snížen počet předmětů s povinnými zkouškami, a to tak, aby úhrnný počet týdenních hodin v žádném semestru nepřevyšoval 30 a aby v posledních dvou semestrech byl ještě podstatněji redukován. Vždyť jest nutno míti zřetel k tomu, že studující návštěvou přednášek ještě zdaleka nesplnil své povinnosti a že mu musí býti ponecháno dostatečně času k vlastnímu studiu. Soudíme, že podstatně omezení různých předmětů jen prospěje nutné koncentraci studia, aniž se tím sníží jeho praktická hodnota. Osnova po této stránce jest navržena s příliš značným zřetelem k potřebám soukromého věcného pojišťování a nadto obsahuje jako povinné předměty disciplíny jen velmi vzdáleně souvisící s pojišťovníctvím.

3. Podepsaný spolek nemá po ruce autentických pramenů, na základě kterých by mohl doložiti, jak a na kterých školách jest v jiných státech vybudováno studium pojistné techniky, po případě pojistné matematiky a statistiky. Poukazuje jen, že i v jednotlivých státech jest toto studium upraveno různými způsoby a to buď na universitách nebo na technikách

nebo — jako v Anglii — na soukromých ústavech, majících ovšem určitý veřejný charakter.

4. Pokud jest nám známo, neexistují instituce pojistných inženýrů ve formě u nás navrhované v žádném jiném státě; soudíme však, že pokud jde o otázku titulu, jest titul pojistného inženýra jen důsledkem přičlenění studia aktuárských věd k vysokým školám technickým.

Předpokládáme, že nevybočujeme z rámce ankety, zabýváme-li se také otázkou, která není sice výslovně formulována, ale která logicky souvisí s prvou otázkou položenou v anketě. Má-li úprava studia aktuárských věd všestranně vyhovovati, nemůže se omeziti na úpravu studia pouze na vysoké škole technické, ale musí přihlédnouti i ke skutečnosti, že na přírodovědecké fakultě Karlovy university v Praze jest pro tento vědní obor vybudován čtyřsemestrový učební běh pro posluchače matematiky v 5.—8. semestru. Doporučujeme, aby současně s otázkou reformy 4 semestrového učebního běhu na vysokých školách technických bylo i po stránce formální náležitě upraveno studium universitní, zejména tím, že by dosavadní zkouška fakultní byla nahrazena státní zkouškou. Je přirozeno, že i toto studium musí přihlížeti k právním, obchodním a účetním stránkám pojištění; v tomto směru by spolupráce obou vysokých škol byla nejen žádoucí, ale i snadnou a bylo by snad možno uvažovati i o společné jediné celostátní zkušební komisi pro druhou státní zkoušku tohoto oboru.

LITERATURA.

Dr. Jindřich-Dr. Podlipský: **Pojištění u báňských bratrských pokladen a jeho sanační novela.** V roce 1932 byla ministrem veřejných prací jmenována komise, která měla vypracovati návrh na změnu zákona o hornickém pojištění tak, aby získané nároky pojištěnců i důchodců zůstaly zachovány a při tom aby pojištění bylo postaveno na pevný základ finanční. Výsledkem obtížných jednání této komise, jejímž předsedou byl prof. dr. Schoenbaum jest zákon č. 200 Sb. z. a n. z r. 1936, kterým byla některá dosavadní ustanovení zákona o hornickém pojištění změněna. Celkové nové znění zákona bylo potom vyhlášeno pod č. 2 Sb. z. a n. z r. 1937. O pojistně-matematických zásadách této sanační novely hornického pojištění tu podal zprávu dr. Zelenka v 3. čísle V. ročníku.

Již několik dní po vydání vyhlášky o úplném znění zákona vyšla shora uvedená publikace dr. Jindřicha a dr. Podlipského, jejíž obsah jest rozdělen v podstatě na dvě části.

V první části (v úvodu) podávají autoři přehled o dosavadním vývoji hornického pojištění a o hlavních ustanoveních nového zákona, o rozsahu pojistné povinnosti, o nově vyměřovaných dávkách provisiního pojištění ve srovnání s dávkami dosavadními, o úpravě zachování nároků pojištěnců při výstupu z pojištění, o přestupech pojištěnců o zajištění některých nároků u Ústřední sociální pojišťovny, o úpravě výše pojistného, o sanačních opatřeních a konečně o organizaci pojištění.

Druhá část obsahuje úplné znění zákona, jak byl vyhlášen ministrem veřejných prací v č. 2 Sb. z. a n. z r. 1937. Autoři opatřují dále jednotlivé paragrafy citáty z důvodové zprávy k sanační novele a stručnými poznámkami. Na konci publikace otisknuto je též vládní nařízení č. 3 Sb. z. a n. z r. 1936, jímž se zavádějí pro potřeby pojištění u báňských bratrských pokladen průkazy (legitimace) pojištěnců. Příručka dr. A. Jindřicha a dr. J. Podlipského je zdařilou a vhodnou a dosud jedinou pomůckou pro každého, kdo přijde ve styk se sociálním pojištěním, zejména pak s pojištěním hor-